

یادداشتی به قلم؛ «نرگس خان گل زاده سنگرودی و علی سلطانی فرد؛

جهانی‌شدن؛ سکه دو روی فرصت‌ها و چالش‌ها

امروزه جهانی شدن یکی از پدیده‌های برجسته و بحث برانگیز در روابط بین الملل است که تأثیرات عمده‌ای بر سیاست، اقتصاد، فرهنگ و جامعه در سطح جهانی دارد. ظهور بازیگران بین المللی و شرکت‌های چند ملیتی در کنار دولت‌ها فضای روابط بین‌الملل را متفاوت‌تر و پیچیده‌تر از دوران کلاسیک نموده است. این پدیده همانند شمشیر دو لبه یا سکه دو رویی است که یک وجه آن فرصت و توسعه و وجه دیگر آن همانند تهدید و به مثابه گسترش امپریالیسم است.

به گزارش خبرنگاران گروه جامعه گزارش خبر، «نرگس خان گل زاده سنگرودی» دانشجوی دکتری روابط بین الملل دانشگاه علامه طباطبائی و «علی سلطانی فرد» دانش آموخته دکتری روابط بین الملل دانشگاه علوم تحقیقات در یادداشتی مشترک به عنوان «جهانی‌شدن؛ سکه دو روی فرصت‌ها و چالش‌ها» به خبرگزاری گزارش خبر آورده است؛

امروزه جهانی شدن یکی از پدیده‌های برجسته و بحث برانگیز در روابط بین الملل است که تأثیرات عمده‌ای بر سیاست، اقتصاد، فرهنگ و جامعه در سطح جهانی دارد. ظهور بازیگران بین المللی و شرکت‌های چند ملیتی در کنار دولت‌ها فضای روابط بین‌الملل را متفاوت‌تر و پیچیده‌تر از دوران کلاسیک نموده است. این پدیده همانند شمشیر دو لبه یا سکه دو رویی است که یک وجه آن فرصت و توسعه و وجه دیگر آن همانند تهدید و به مثابه گسترش امپریالیسم است. بنابراین این چالش تنها با سیاستگذاری و تدبیر و زیرکی سیاستمداران قابل مهار خواهد بود. در این مقاله فرصت و چالش‌های جهانی؛ شدن در حوزه‌های فرهنگی، سیاسی و اقتصادی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

فرصت‌های جهانی؛ شدن در حوزه فرهنگی و اقتصادی عبارتند از؛

-بستر سازی جهت معرفی اسلام ناب محمدی: امروزه کشورهای مختلف به حکم مصلحت و منافع خود تصویری افراطی و خشونت‌آمیز از اسلام و مسلمین را نزد جهانیان منعکس کرده‌اند. در این راستا مناسب و ترین راه مقابله با این غرض و زری؛ ها نقش و گسترش تعاملات فرهنگی حتی با کشورهای غربی است. استفاده از ابزارهایی مانند دیپلماسی فرهنگی، تعاملات بین‌المللی و جذب توریسم می‌تواند به این مهم کمک نماید.

- دیپلماسی فرهنگی: یکی از نکات مهم پیامدهای جهانی؛ شدن که به واسطه افزایش تعاملات با دیگر کشورها صورت می‌گیرد، تصویرسازی مثبت از خود و خنثی؛ سازی توطئه‌های کشورهایی است که همواره کوشش نموده‌اند تا چهره و وجهه جمهوری اسلامی ایران را مخدوش نمایند. دیپلماسی فرهنگی مهم‌ترین ابزاری است که می‌تواند از طریق تبادلات فرهنگی، برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی، استفاده از رسانه‌های بین‌المللی و شبکه‌های اجتماعی، بستری را ایجاد نماید تا از طریق آن ظرفیت‌های فرهنگ غنی و اصیل ایرانی در تعاملات صورت گرفته، به جهانیان شناسانده شود.

-آشنایی با فرهنگ‌های مختلف: یکی از فرصت‌های جهانی؛ شدن این است که علاوه بر ایجاد بازتابی از خود، بسترهایی جهت شناخت فرهنگ و اقوام دیگر را میسر می‌سازد. بستر گردشگری فرهنگی فرصتی را فراهم خواهد نمود تا ظرفیت‌های فرهنگ‌های ملل دیگر که حاوی خرده و فرهنگ‌هایی نیز هستند بتوانند فرهنگ اصیل ایرانی را ارتقا دهند.

-بازسازی تصویر ایران در مسائل حقوق؛ بشری: یکی از دسیسه‌هایی که عمدتاً علیه جمهوری اسلامی ایران در حقوق بین الملل می‌شود، متهم کردن این کشور به نقض قواعد حقوق؛ بشر دوستانه است. اصل نسبی گرای حقوق؛ بشر به درستی می‌تواند پاسخ مناسبی جهت رد این اتهامات باشد. به واسطه جهانی؛ شدن و نزدیکی فرهنگ ایرانی با سایر فرهنگ‌ها به درستی شبهات وارد شده، رفع می‌شوند.

-توسعه اقتصادی و خصوصی سازی: یکی از تأثیرات جهانی؛ شدن تعمیق فرایندهای خصوصی سازی در اقتصادها به واسطه تغییرات ساختاری، فشارهای رقابتی و فرصت‌های فراهم شده در عرصه بین‌المللی است. مشارکت مردم و استفاده از سرمایه‌های مردمی در ایجاد بخش تولیدی مولد و ایجاد اشتغال همراه با جذب نیروهای متخصص مردمی می‌تواند علاوه بر توانمندسازی شرکت‌ها بر رقابت بهتر در بازارهای بین‌المللی و کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری موجب رقابت جدی‌تری در سطح جهانی گردد.

علاوه بر این دو دلیل عمده تورم که یکی افزایش هزینه‌های تولید و کاهش عرضه کالا و خدمات و در نتیجه افزایش قیمت‌ها است و دیگری، کسری بودجه دولت یعنی عدم تعادل میان هزینه‌ها و درآمد دولت است، از طریق توسعه بخش خصوصی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی مدیریت خواهد شد.

- افزایش جذب سرمایه‌گذاری خارجی:

یکی از فرصت‌های جهانی شدن تسهیل سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه است. جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) می‌تواند به توسعه اقتصادی، ایجاد شغل و انتقال تکنولوژی و فناوری‌های نوین کمک بسزایی نماید. چالش‌های اقتصادی در حوزه فرهنگی، اقتصادی و سیاسی عبارتند از؛

- حذف خرده و فرهنگ‌ها و خودباختگی فرهنگی: فرهنگ جمهوری اسلامی ایران متشکل از خرده و فرهنگ‌ها؛ های قومی و مذهبی متعددی

است. این خرده فرهنگ ها ممکن است در تعامل با فرهنگ&rm; های کلان دچار خودباختگی و ضعف و در شدیدترین حالت دچار اضمحلال بشوند. ادامه این روند می تواند فرهنگ بومی را دچار آسیب جدی نماید و این آسیب در صورت برتری سایر فرهنگ های کلان در عرصه اقتصاد و سیاست، جدی &rm;تر می&rm;شود.

- نابرابری اقتصادی: جهانی شدن ممکن است باعث رشد اقتصادی در کشورهای توسعه یافته شود، اما کشورهای در حال توسعه و فقیرتر ممکن است از مزایای آن کمتر بهره‌مند شوند و حتی دچار نابرابری‌های بیشتری شوند.

- استقلال اقتصادی کشورها: جهانی شدن منجر به وابستگی اقتصادی بیشتر بین کشورها می‌شود. این وابستگی می‌تواند در شرایط بحران‌های اقتصادی جهانی، کشورها را آسیب پذیرتر کند و استقلال اقتصادی آن‌ها را تحت تاثیر قرار دهد.

- فرار سرمایه: تحرک سرمایه در سطح جهانی، ممکن است موجب انتقال سرمایه شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران به کشورهایی گردد که قوانین مالیاتی یا شرایط کار مطلوب‌تری دارند. این امر می‌تواند به کاهش سرمایه‌گذاری در کشورهایی با قوانین سخت‌تر منجر شود و به اقتصاد آن‌ها آسیب برساند.

- کاهش قدرت چانه‌زنی دولت در عرصه اقتصاد: تمرکز سرمایه در بنگاه‌ها و بخش‌های خصوصی و فراملی، می&rm;تواند منجر به کاهش نقش‌آفرینی دولت در عرصه اقتصاد، کاهش توان دولت در تامین خدمات رفاهی برای شهروندان و پررنگ شدن بخش&rm;های خصوصی و تلاش جهت کسب سود بیشتر و تنزل خدمات گردد.

- رقابت ناعادلانه: کشورهای مختلف دارای سطوح مختلفی از توسعه اقتصادی، فناوری و قوانین هستند. این تفاوت‌ها می‌تواند به رقابت ناعادلانه در بازارهای جهانی منجر شود، به ویژه برای کشورهای کمتر توسعه یافته که ممکن است توانایی رقابت با کشورهای پیشرفته‌تر را نداشته باشند. این مهم علاوه بر سیادت سیاسی و فرهنگی آن کشورها به نوعی به نابرابری اقتصادی و هم&rm;چنین امپریالیسم فرهنگی نیز می&rm;انجامد.

تضعیف حاکمیت ملی: با افزایش وابستگی متقابل اقتصادی، فرهنگی و سیاسی کشورها ممکن است برخی از قدرت‌های خود را به نهادهای بین‌المللی یا شرکت‌های چندملیتی واگذار کنند که این امر می‌تواند استقلال آن‌ها را کاهش دهد.

چالش‌های امنیتی و تروریسم: جهانی شدن دسترسی به فناوری و اطلاعات را برای همه آسان‌تر کرده است و این امر می‌تواند به گروه‌های تروریستی کمک کند تا به راحتی سازماندهی شوند و فعالیت‌های خود را در سطح جهانی گسترش دهند.